

گزارشی از ششمین همایش نمایندگان انجمن ریاضی ایران در دانشگاه‌های کشور و سومین همایش کمیسیون‌های تخصصی انجمن ریاضی ایران طاهر قاسمی هنری*

• ششمین همایش نمایندگان انجمن ریاضی ایران در دانشگاه‌های کشور و سومین همایش کمیسیون‌های تخصصی انجمن ریاضی ایران، روز پنج‌شنبه ۲۸ آبان‌ماه سال ۱۳۹۴ در دانشگاه خوارزمی (ساختمان پروین اعتصامی، سالن ۱۷ شهرپور) برگزار گردید. این مراسم با خوش‌آمدگویی دکتر قاسمی هنری از دانشگاه خوارزمی آغاز شد و سپس رئیس محترم انجمن ریاضی ایران، آقای دکتر دهقان، پس از خوش‌آمدگویی به شرکت‌کنندگان این همایش، به ارائه گزارشی در خصوص عملکرد انجمن ریاضی ایران طی یک سال گذشته پرداختند. سخنران بعدی آقای دکتر سراج‌زاده، معاونت محترم پژوهش و فناوری دانشگاه خوارزمی بودند که ضمن خوش‌آمدگویی و معرفی مختصری از دانشگاه خوارزمی، از فعالیت‌های منسجم و مستمر انجمن ریاضی ایران تقدیر نمودند. سپس آقای دکتر علی رجالی (عضو شورای اجرایی انجمن ریاضی ایران) گزارشی از سمینار علوم ریاضی و چالش‌ها که در آخر مهرماه ۱۳۹۴ در دانشگاه تربیت مدرس برگزار گردید، ارائه دادند.

در مراسم تقدیر از نمایندگان برتر انجمن در دانشگاه‌ها، ابتدا خانم صادقی ضمن بیان معیارهای امتیازدهی به فعالیت‌های نمایندگان انجمن، اسامی بیست نفر از نمایندگان انجمن را که در سال گذشته حائز بیشترین امتیازات بودند، اعلام نمودند. مهم‌ترین این معیارها به شرح زیر اعلام گردید: تعداد اعضای حقیقی انجمن در آن دانشگاه، عضویت حقوقی آن دانشگاه در انجمن، میزان همکاری با خبرنامه انجمن و میزان همکاری و ارتباط با دبیرخانه انجمن.

در نهایت به سه نماینده اول انجمن که حائز بیشترین امتیازات بودند، لوح تقدیری به رسم یادبود تقدیم گردید. این نمایندگان به ترتیب آقایان: دکتر رسول نصر اصفهانی (دانشگاه صنعتی اصفهان)، دکتر احمد صفاپور (دانشگاه ولی عصر رفسنجان) و دکتر قدرت عبادی (دانشگاه تبریز) بودند.

پس از مراسم فوق، همایش نمایندگان انجمن و جلسات کمیسیون‌های تخصصی، که به‌طور جداگانه برگزار شدند، آخرین بخش برنامه‌های پیش از ظهر پنج‌شنبه بود. در همایش نمایندگان در مورد چگونگی عضوگیری بیشتر برای انجمن ریاضی ایران از دانشگاه‌ها و برخی جزئیات برگزاری مسابقه ریاضی دانشجویی کشور در سال ۱۳۹۵ مطرح و مورد بررسی قرار گرفتند. با توجه به تغییر تاریخ برگزاری آزمون ورودی کارشناسی ارشد سال ۱۳۹۵ و نزدیکی آن به زمان برگزاری مسابقه ریاضی، پیشنهاد شد مسابقه ریاضی سال ۱۳۹۵ در تابستان ۱۳۹۵ برگزار شود. بعد از ظهر روز پنج‌شنبه میزگرد بررسی آیین‌نامه جدید ارتقای اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها برگزار گردید. اعضای این میزگرد آقایان: دکتر

نویسندگان در حقوق ناشی از انتشار مقاله ندارد. به‌ویژه ترتیب نام‌ها در مقاله‌های ناشی از یک فعالیت پژوهشی مابین استاد و دانشجو، گذشته از قاعده اخیر، اصولاً متأثر از یک رابطه و تعهد علمی - اخلاقی ما بین استاد و دانشجو است. متأسفانه در برخی از قوانین منتشره از طرف وزارت علوم ترتیب خاصی از نام نویسندگان برای مقاله‌هایی که حاصل کار مشترک استادان راهنما و دانشجویان است تکلیف می‌شود. این امر به فضای روابط علمی انسانی مابین دانشجویان و استادان لطمه می‌زند. جامعه ریاضی کشور مستدعی است این ملاحظه در قوانین ابلاغی از طرف وزارت از جمله آیین‌نامه ارتقاء رعایت شود.

۸. با توجه به پیوندی که بین شرایط ارتقاء و قوانین استخدامی و تبدیل وضعیت در دانشگاه‌ها موجود است سخت‌تر شدن شرایط ارتقاء به‌طور طبیعی موجب سخت‌تر و پیچیده‌تر شدن شرایط تبدیل وضعیت برای نیروهای جوان و نگران هیأت علمی خواهد بود و این امر به محتوای کیفی کار آموزشی ایشان لطمه می‌زند. بنابراین به نظر می‌رسد که جدا کردن این دو بخش و مستقل کردن شرایط تبدیل وضعیت از شرایط ارتقاء گامی در جهت آرامش روانی فضای اشتغال استادیاران جوان و بهبود کیفیت آموزشی دانشگاه‌ها خواهد بود.

۹. مفاد تبصره ۸ ذیل بند ۱ از ماده ۳ دایر بر محدودیت حداکثر تعداد مقالات مستند به کار یک رساله پایان‌نامه که قابل محاسبه در مجموع امتیازهای وتویی این بند هستند از جامعیت کافی برخوردار نیست و به غیر از تضعیف حقوق اساتیدی که گاهی پنج تا شش سال از تمرکز توجهات و فعالیت‌های پژوهشی خود را برای به ثمر رساندن یک رساله خوب دکتری خرج می‌کنند یک مخاطره محتملش ترویج انشای ضعیف رساله‌ها به نحو است که شامل همه دستاوردهای مربوط به پایان‌نامه‌ها نشود تا در عین حال مصداق مفاد این تبصره نگردد.

با نهایت احترام و ادب

محمدعلی دهقان

رئیس انجمن ریاضی ایران

رونوشت:

جناب آقای دکتر مجتبی شریعتی‌نیاسر معاون محترم آموزشی وزارت عتف

جناب آقای دکتر عبدالرضا باقری مشاور محترم وزیر و رئیس دبیرخانه‌های هیأت امناء و هیأت ممیزه

(در تنظیم و انشای این نامه دکتر امیدعلی کرمرزاده و دکتر مسعود آربین‌نژاد با رئیس انجمن همکاری داشته‌اند.)

در مقاطع مختلف تحصیلی مشاهده شده است که باید تجدیدنظر شوند. به دانشجویان اجازه داده شود که از گروه‌های دیگر هم درس اختیار کنند.

۲. کمیسیون تخصصی آموزش ریاضی:

پیشنهاد می‌شود کنفرانس آموزش ریاضی، که سالیانه برگزار می‌شود، اختصاص به معلمان ریاضی داشته باشد و در کنار آن سمینار تخصصی آموزش ریاضی زیر نظر انجمن ریاضی به طور سالیانه یا دوسالانه برگزار گردد و زمان آن قبل یا بعد از برگزاری کنفرانس ریاضی سالانه باشد. همچنین پیشنهاد می‌شود که یاد آموزش ریاضی برای دوره کارشناسی ریاضی در نظر گرفته شود.

۳. کمیسیون تخصصی آنالیز غیرخطی:

ارزیابی دقیق برنامه کارشناسی، که ۵ سال از اجرای آن می‌گذرد، و بازنگری این برنامه بر اساس این ارزیابی و رفع نارسائی‌های فراوان آن از پیشنهادات این کمیسیون بود.

۴. کمیسیون‌های تخصصی آنالیز هارمونیک و آنالیز:

درس‌های جدیدی برای دوره دکتری این گرایش به شرح ذیل پیشنهاد شد: مباحثی در جبر عملگرها و گروه‌های کوانتومی (دانشگاه فردوسی مشهد)، فضای عملگری (دانشگاه خوارزمی) و مباحثی در C^* جبرها (دانشگاه شیراز). همچنین پیشنهاد شد یک تفاهم‌نامه همکاری بین دانشکده‌های ریاضی امضا شود، که البته مورد قبول معاونت‌های آموزشی دانشگاه‌ها هم باشد، که در آن دانشجویانی که برای گرفتن درس به دانشگاهی دیگر به صورت مهمان معرفی می‌شوند شهریه‌ای پرداخت نکنند. گذراندن درس پیشنهادی برای دانشجویانی که در دوره کارشناسی درس‌های کافی در آن گرایش نگذرانده‌اند، اکیداً توصیه می‌شود (درس مهم در این زمینه توپولوژی و جبرخطی ۲ هستند). در هنگام مصاحبه علمی داوطلبان دوره دکتری هم به این درس توجه بیشتری شود. ضمناً سه واحدی شدن درس تحصیلات تکمیلی اصلاً به صلاح نیست ولی اگر الزاماً درس سه واحدی مصوب شد، یک راه حل پیشگیرانه آن است که شورای دانشگاه به پیشنهاد دانشکده ریاضی یک یا دو واحد اضافی را برای برخی از درس‌ها تصویب نماید.

۵. کمیسیون تخصصی بهینه‌سازی و تحقیق در عملیات:

چهارچوب کلی برنامه کارشناسی ارشد در گرایش بهینه‌سازی به شرح ذیل پیشنهاد می‌شود:

(الف) بهینه‌سازی خطی پیشرفته ۱؛

(ب) دو درس از سه درس: بهینه‌سازی غیرخطی پیشرفته ۱، بهینه‌سازی غیرخطی پیشرفته ۲ و مدل‌سازی و برنامه‌نویسی در بهینه‌سازی؛

(ج) دو درس از درس‌های اصلی رشته‌های مرتبط با علوم ریاضی در کارشناسی ارشد؛

علیرضا مدق‌الچپی (دانشگاه خوارزمی)، دکتر امیدعلی کرم‌زاده (دانشگاه شهید چمران)، دکتر مسعود آرین‌نژاد (دانشگاه زنجان)، دکتر احمد صفاپور (دانشگاه ولی عصر رفسنجان)، دکتر امیرحسین صنعت‌پور (دانشگاه خوارزمی) و خانم دکتر فرشته ملک (دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی) بودند. در ابتدا اعضای میزگرد نظریات و انتقادات خود را در خصوص آیین‌نامه جدید ارتقاء بیان نمودند و سپس برخی از حضار به ایراد نظریات، پیشنهادات و انتقادات خود پرداختند. در نهایت پس از ارائه جمع‌بندی مذاکرات توسط آقای دکتر مدق‌الچپی، مقرر گردید پیشنهادات و انتقادات مدون شده و از طرف رئیس انجمن ریاضی به مسئولان مربوط در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ارسال گردد. خوشبختانه آقای دکتر مدق‌الچپی که ریاست جلسه میزگرد را به عهده داشتند، جمع‌بندی مذاکرات را طی نامه‌ای به انجمن ریاضی ارسال نموده‌اند، که بر مبنای آن آقای دکتر دهقان هم نامه‌ای به وزیر محترم علوم، تحقیقات و فناوری در این مورد تدوین و ارسال نموده‌اند. البته قرار است این نامه‌ها در خبرنامه انجمن ریاضی هم درج گردند. پس از اتمام میزگرد جمع‌بندی مذاکرات کمیسیون‌های تخصصی انجمن توسط دکتر قاسمی‌هنری مطرح و مقرر گردید که این نظریات هم مدون شده و به انجمن ریاضی ایران ارائه شود. خوشبختانه این گزارش هم تهیه و برای درج در خبرنامه انجمن ریاضی ارسال شده است.

در پایان لازم می‌دانم از آقای دکتر اسماعیل بابلیان، ریاست محترم دانشکده علوم ریاضی و کامپیوتر دانشگاه خوارزمی، که در امر برگزاری این همایش نهایت همکاری را داشته‌اند و همچنین از آقای دکتر امیرحسین صنعت‌پور، نماینده انجمن ریاضی ایران در دانشگاه خوارزمی، که در تدوین این گزارش همکاری داشتند، کمال تشکر را داشته باشم.

• سومین همایش کمیسیون‌های تخصصی انجمن ریاضی ایران، هم‌زمان با ششمین همایش نمایندگان انجمن ریاضی ایران در دانشگاه‌ها در تاریخ ۲۸ آبان ۱۳۹۴ در دانشگاه خوارزمی برگزار گردید. در این همایش اعضای هر یک از کمیسیون‌های تخصصی در مورد مسائل و مشکلات آموزشی و پژوهشی در رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی خود و همچنین مسائل عام رشته‌های علوم ریاضی به بحث و تبادل نظر پرداختند. جمع‌بندی این نظریات و پیشنهادات به شرح ذیل و به صورت خلاصه گزارش می‌شود، که امیدوارم در برنامه‌ریزی‌های کلان انجمن ریاضی ایران و کمیته‌های برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مورد توجه قرار گیرند.

۱. کمیسیون تخصصی آمار:

گروه‌های ریاضی و آمار دانشگاه‌های تهران با همفکری و تبادل نظر در هر نیم‌سال درس‌هایی را دایر کنند که دانشجویان سایر دانشگاه‌ها هم بتوانند آن درس را بگیرند و نیازی نباشد که یک درس هم‌زمان در چند دانشگاه تهران دایر شود. مطالب تکراری در محتوای درس

۱۱. کمیسیون تخصصی معادلات دیفرانسیل و دستگاه‌های دینامیکی (پویا):

در آزمون ورودی کارشناسی ارشد از درس پایه معادلات دیفرانسیل حتماً سؤال داده شود. اکثر اعضای این کمیسیون برنامه جدید ریاضیات کاربردی را برای کارشناسی ارشد تأیید می‌کنند و اجباری کردن یک درس (به جای سه درس اجباری در برنامه قدیم) و انتخاب ۴ درس از بین ۲۵ درس را از نقاط قوت برنامه جدید می‌دانند. گرچه این کمیسیون هم نظیر سایر کمیسیون‌ها با درس‌های ۳ واحد به جای ۴ واحدی مخالف است ولی اشکال عمده را در آن می‌بیند که دانشجو در هر نیم‌سال به جای دو درس ۴ واحدی باید سه درس ۳ واحدی اختیار کند که ریزش بیشتری را در بین دانشجویان به دنبال خواهد داشت.

۱۲. کمیسیون تخصصی هندسه و توپولوژی:

پیشنهاد می‌شود که در دوره کارشناسی سه درس توپولوژی عمومی، مبانی هندسه و هندسه دیفرانسیل موضوعی و در دوره کارشناسی ارشد در گرایش هندسه سه درس هندسه منیفلد (خمینه)، گروه‌های توپولوژیک و توپولوژی جبری الزامی باشند و دانشجویان این گرایش یکی از درس‌های آنالیز حقیقی، آنالیز تابعی و جبر پیشرفته را الزاماً انتخاب کنند. ضمناً پیشنهاد شده است که در آزمون ورودی کارشناسی از دروس هندسه دبیرستان (هندسه فضایی و هندسه تحلیلی) سؤال‌های بیشتری داده شود. در آزمون ورودی کارشناسی ارشد هم از دروس توپولوژی عمومی، مبانی هندسه و هندسه دیفرانسیل (موضوعی) حتماً سؤال داده شود. ضمناً در آزمون ورودی دکتری هم سؤال‌هایی از هندسه و توپولوژی داده شود.

تذکر مهم:

تقریباً همه کمیسیون‌های تخصصی معتقد بودند که کاهش تعداد واحد درس‌های ۴ واحدی به ۳ واحدی به صلاح نبوده و نیست (چه در کارشناسی و چه در کارشناسی ارشد) و این موضوع مشکلات عدیده‌ای را هم برای دانشجویان و هم برای اعضای هیأت علمی به وجود آورده و خواهد آورد، زیرا باید تعداد بیشتری درس را اختیار کنند (چه دانشجو و چه استاد) که افت آموزشی را به دنبال داشته و خواهد داشت. پیشنهاد شد که اگر مسئولین ذیربط وزارت عتف بر سه واحدی بودن دروس تأکید دارند، حداقل واحد انتخابی دانشجو در هر نیم‌سال ۶ باشد نه ۹. ضمناً افت علمی دانشجویان ورودی به رشته‌های علوم ریاضی در تمامی مقاطع تحصیلی در حدی است که باید انجمن ریاضی ایران اقدامی عاجل در این زمینه به عمل آورد. مثلاً کاهش تعداد مراکز آموزشی و کاهش ظرفیت پذیرش دانشجو در رشته‌های علوم ریاضی، به خصوص در کارشناسی ارشد و دکتری می‌تواند تا حدی مؤثر باشد.

د) یک درس از مجموعه دروس مرتبط با شاخه‌های تحقیقاتی موجود در کشور در گرایش بهینه‌سازی؛
ه) یک درس اختیاری؛

۶. کمیسیون تخصصی ترکیبیات و نظریه گراف:

محتوای برخی از دروس زیر هم‌پوشانی دارند که در برنامه‌ریزی جدید باید اصلاح شوند و ضمناً مراجع مناسب هم برای آن‌ها معرفی شوند، که این امر می‌تواند خیلی راهگشا باشد. ریاضیات گسسته (کارشناسی)، نظریه گراف و کاربرد آن (کارشناسی)، مبانی ترکیبیات (کارشناسی)، نظریه گراف I (کارشناسی ارشد و دکتری)، نظریه گراف II (کارشناسی ارشد و دکتری)، آنالیز ترکیبی I (کارشناسی ارشد و دکتری) و آنالیز ترکیبی II (کارشناسی ارشد و دکتری).

۷. کمیسیون‌های تخصصی جبر، جبر جابه‌جایی و گروه‌ها:

پیشنهاد شد درس مبانی جبر به مواد آزمون ورودی دوره دکتری ریاضی (GRE) اضافه شود. در خصوص جدول شماره ۲ آئین‌نامه چهارچوب تدوین و بازنگری برنامه درسی (مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۰) تعداد واحد هر درس به جای ۱ تا ۳ به ۱ تا ۴ تغییر یابد.

۸. کمیسیون تخصصی دستگاه‌های فازی:

با توجه به قدمت ده ساله انجمن سیستم‌های فازی ایران، همکاری بیشتری بین انجمن ریاضی ایران و انجمن فوق ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به کاربرد فراوان ریاضیات فازی در حوزه تکنولوژی و مهندسی، گسترش دروس فازی به دوره‌های تحصیلات تکمیلی ریاضی ضروری به نظر می‌رسد. دو درس آنالیز عددی فازی و جبرخطی فازی به شورای برنامه‌ریزی آموزشی وزارت عتف پیشنهاد شده است، که البته برای آن‌ها سرفصل و مراجع مناسب هم ارائه شده است.

۹. کمیسیون تخصصی رمز:

پیشنهاد می‌شود که برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی در این گرایش دو درس الزامی «الگوریتم و محاسبه» و «نظریه اطلاع» و یک درس الزامی از سرشاخه‌های دیگر ریاضی، سه درس اختیاری از جدول دروس اختیاری گرایش رمز و یک درس اختیاری دیگر از گرایش‌های دیگر ریاضی با نظر استاد راهنما، دو واحد سمینار و ۶ واحد هم پایان‌نامه در نظر گرفته شوند. با توجه به تدریس دروس فازی تحت عنوان محاسبات نرم در اکثر دانشگاه‌های معتبر خارجی، دو درس پیشنهادی قبلی را می‌توان به عنوان درس‌های بین رشته‌ای دایر کرد.

۱۰. کمیسیون تخصصی ریاضی مالی:

گویا کمیته‌ای برای ریاضیات مالی تشکیل شده است که برای این رشته مشغول برنامه‌ریزی است و قرار است که به شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت عتف ارائه شود.

* مسئول کمیسیون‌های تخصصی انجمن ریاضی ایران